

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2021 m. kovo 8 d.
(OR. en)

6795/21

JAI 233
FREMP 38

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Tarybos išvados dėl Pagrindinių teisių chartijos taikymo stiprinimo Europos Sąjungoje

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl Pagrindinių teisių chartijos taikymo stiprinimo Europos Sąjungoje, kurios buvo patvirtintos 2021 m. kovo 5 d., taikant rašytinę procedūrą¹.

¹ Dok. CM 2064/21.

TARYBOS išvados dėl Pagrindinių teisių chartijos taikymo stiprinimo Europos Sąjungoje

Preambulė

Europos Sąjungos Taryba,

primindama Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnį, kuriame nurodyta, kad Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises;

pabrėždama, kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (toliau – Chartija), iškilmingai paskelbta 2000 m. gruodžio 7 d., simbolizuoja europinės integracijos esminį etapą ir yra mūsų bendros europinės tapatybės simbolis;

akcentuodama, kad, pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį, dėl teisiškai privalomo Chartijos pobūdžio visos Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai, tinkamai atsižvelgiant į subsidiarumo principą, taip pat valstybės narės tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę, turi gerbti teises, laikytis principų ir propaguoti jų taikymą pagal turimus atitinkamus įgaliojimus, nepažeisdami Sąjungos įgaliojimų, suteiktų jai Sutartimis, ribų;

pažymėdama, kad Chartija yra vienas iš moderniausių ir visapusiškiausių teisiškai privalomų pagrindinių teisių dokumentų ir sudėtinė Sąjungos daugialypės pagrindinių teisių apsaugos sistemos dalis;

primindama, kad Sąjungos prisijungimas prie Europos žmogaus teisių konvencijos (EŽTK) papildys esamą pagrindinių teisių apsaugos Sąjungoje struktūrą ir skatins didesnę pagrindinių teisių apsaugos Sąjungoje nuoseklumą, taip pat **palankiai vertindama** tai, kad Sąjunga ir Europos Taryba neseniai atnaujino derybas siekiant šio tikslo;

pabrėždama, kad pagrindinių teisių ir Sąjungos vertybių apsauga negali būti laikoma savaime suprantamu dalyku. Tai nuolatinis siekis ir bendra atsakomybė ir tam reikia kolektyvinių visų atitinkamų subjektų pastangų, konkrečiai – Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų, nacionalinių, regioninių ir vietos institucijų, įskaitant teisėsaugos institucijas, teisės aktų leidėjus, teisėjus ir prokurorus, kitus praktikuojančius teisininkus, universitetus ir praktikuojančių teisininkų mokymo įstaigas, nacionalines žmogaus teisių institucijas (toliau – NŽTI), lygybės įstaigas ir pilietinės visuomenės organizacijas, pastangų;

pabrėždama, kad pagrindines teises galima užtikrinti tik demokratinėje visuomenėje, grindžiamoje teisinės valstybės principu, kurio vienas iš pagrindinių elementų yra teisminių institucijų nepriklausomumas;

sunerimusi dėl beprecedenčių COVID-19 pandemijos keliamų iššūkių ir jos didelio poveikio naudojimuisi pagrindinėmis teisėmis ir laisvėmis tokiose srityse kaip sveikatos priežiūra, ilgalaikė priežiūra, švietimas, darbas, būstas, maisto prieinamumas, kultūra, teisė kreiptis į teismą, paramos paslaugų prieinamumas, judėjimo laisvė, susirinkimų laisvė, informacijos laisvė ir religijos ar tikėjimo laisvė;

susirūpinusi dėl to, kaip pandemijos poveikį neproporcingai patiria pažeidžiamoje padėtyje esantys asmenys, ir dėl jos galimo ilgalaikio poveikio bei kitų nenumatytų pasekmių žmogaus orumui, lygybei ir svarbiausioms pagrindinėms teisėms;

pripažindama iššūkius, susijusius su pagrindinių teisių, demokratijos ir teisinės valstybės principo apsauga, kurie pastaraisiais metais iškilo Sąjungoje ir jos valstybėse narėse, pavyzdžiui, iššūkius, susijusius su prieglobsčio prašytojų ir migrantų priėmimu ir integracija, skaitmenine pertvarka ir didesniu dirbtinio intelekto naudojimu bei galimu netinkamu naudojimu², dezinformacijos ir neapykantos retorikos stiprėjimu tiek internete, tiek nevirtualiame gyvenime, asmens duomenų ir privatumo apsauga, pilietinės visuomenės erdvės susitraukimu, išorės grėsmėmis rinkimų ir demokratinių procesų sąžiningumui, klimato kaita ir pažeidžiamų suaugusiųjų tarpvalstybine apsauga;

su susirūpinimu pažymėdama, kad yra rimtų problemų ir kliūčių, trukdančių visiems visapusiškai naudotis pagrindinėmis teisėmis, pavyzdžiui, skurdas, benamystė ir mažos garantijos, visų formų diskriminacija, lyčių nelygybė, smurtas namuose ir smurtas prieš moteris, vaikus, LGBTI asmenis, mažumoms priklausančius asmenis, vyresnio amžiaus asmenis ir neįgaliuosius, bei prekyba žmonėmis;

² Žr. pirmininkaujančios valstybės narės išvadas „Pagrindinių teisių chartija dirbtinio intelekto ir skaitmeninių pokyčių kontekste“ (dok. 11481/20, 2020 m. spalio 21 d.).

palankiai vertindama nuolatinę pažangą pagrindinių teisių apsaugos Europos Sąjungoje srityje, visų pirma teisės aktais, skirtais stiprinti konkrečių teisių apsaugą ir propagavimą, strategijomis ir veiksmų planais, parengtais siekiant stiprinti pagrindinių teisių apsaugą, taip pat Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) jurisprudenciją;

pažymėdama ir vertindama Komisijos atliktą svarbų darbą įgyvendinant 2010 m. „Veiksmingo Pagrindinių teisių chartijos įgyvendinimo Europos Sąjungoje strategiją“³;

palankiai vertindama metines Tarybos išvadas ir Komisijos metines ataskaitas dėl Chartijos taikymo, taip pat Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (toliau – FRA) metinius pranešimus dėl pagrindinių teisių;

pripažindama, kad reikia dėti tolesnes pastangas siekiant užtikrinti, kad būtų išnaudotas visas Chartijos potencialas, padaryti ją iš tiesų veiksminga žmonių gyvenime ir tokiu būdu Sąjungoje puoselėti tvirtą pagrindinių teisių kultūrą⁴;

primindama 2019 m. Tarybos išvadas dėl Pagrindinių teisių chartijos po 10 metų: dabartinė padėtis ir darbas ateityje (toliau – 2019 m. Tarybos išvados)⁵,

Europos Sąjungos Taryba **atnaujina** savo įsipareigojimą pasiekti, kad Chartija taptų tikrove visiems, ir **priima** šias išvadas:

1. Taryba **palankiai vertina** Pagrindinių teisių chartijos taikymo ES stiprinimo strategiją⁶ (toliau – Chartijos strategija) ir tai, kad joje itin daug dėmesio skiriama valstybių narių atsakomybei.
2. Taryba **akcentuoja** Chartijos strategijos sinergiją ir papildomumą su kitomis politikos sritimis ir priemonėmis, kuriomis siekiama propaguoti ir apsaugoti pagrindines vertybes, kuriomis grindžiama Sąjunga, pavyzdžiui, metinį teisinės valstybės peržiūros ciklą, naująją Europos demokratijos veiksmų planą ir 2020 m. pilietybės ataskaitą.

³ 2010 m. spalio 19 d. Europos Komisijos komunikatas, COM(2010)0573.

⁴ Kaip matyti iš FRA 2019 m. pranešimo dėl pagrindinių teisių, Komisijos metinių ataskaitų ir „Eurobarometro“ apklausos dėl piliečių informuotumo apie Chartiją.

⁵ Priimtose 2019 m. spalio 7 d., dok. 13217/19.

⁶ 2020 m. gruodžio 2 d. Europos Komisijos komunikatas, COM(2020) 711 final.

Prevenција ir propagavimas

Mokymas

3. Siekiant užtikrinti pagrindinių teisių pažeidimų prevenciją, visiems Chartijos vykdymo užtikrinimo grandinės subjektams, įskaitant NŽTI, lygybės įstaigas ir pilietinės visuomenės organizacijas, reikia suteikti tinkamą mokymą. Kiek įmanoma, stiprinant gebėjimus turėtų būti atsižvelgiama į šių subjektų, visų pirma teisminių institucijų, atliekamo darbo ypatumus. Atsižvelgdama į tai Taryba **ragina** valstybės nares stiprinti su Chartija susijusią mokymo veiklą nacionaliniu lygmeniu, visų pirma rengiant tikslines priemones ir mokymą, pritaikytus prie įvairių subjektų poreikių, kuo geriau pasinaudojant esamu Sąjungos finansavimu ir FRA parama. Taryba **pabrėžia** universitetų ir praktikuojančių teisininkų mokymo įstaigų svarbą propaguojant žinias apie Chartiją, vykdant akademinis mokslinius tyrimus ir mokymo veiklą, be kita ko, bendradarbiaujant su Sąjungos institucijomis, nacionalinėmis institucijomis ir pilietinės visuomenės organizacijomis.

4. Taryba **prašo** Komisijos toliau remti valstybės nares ir visus subjektus nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis, taip pat kitas Sąjungos institucijas, įstaigas ir organus, taikant Chartiją ir puoselėjant jos laikymosi kultūrą ir propaguojant pagrindines teises visoje Sąjungoje.

Taryba **palankiai vertina** FRA indėlį stiprinant gebėjimus Chartijos srityje ir rengiant tam skirtas priemones. Taryba **ragina** FRA užtikrinti, kad tos priemonės būtų nuolat atnaujinamos, pateikiamos visomis Sąjungos kalbomis, lengvai prieinamos ir patogios naudoti.

Informuotumo didinimas

5. Taryba **pabrėžia**, kad siekiant didinti žmonių informuotumą apie Chartiją ir jų atsakomybę jos atžvilgiu, svarbu teikti plačiai visuomenei prieinamą informaciją apie Chartijoje įtvirtintas teises. Šiuo atžvilgiu ji **palankiai vertina** Komisijos ir FRA parengtą medžiagą ir **ragina** valstybės nares toliau ją naudoti ir platinti. Taryba **siūlo** valstybėms narėms išnagrinėti novatoriškus ir papildomus būdus didinti informuotumą, visų pirma atsižvelgiant į tam tikras grupes, kurioms gali būti reikalinga didesnė prieiga prie Chartijos, pavyzdžiui, vyresnio amžiaus asmenis, neįgaliuosius ir vaikus, taip pat apsvarstyti galimybę sukurti specialiai Chartijai skirtus puslapius atitinkamose institucijų svetainėse.

6. Taryba **pabrėžia**, kad piliečiai turėtų žinoti, į ką ir kur kreiptis, jei kurioje nors valstybėje narėje pažeidžiamos jų teisės. Taryba **primena** naudingą interaktyvią pagrindinių teisių priemonę, kurią galima rasti Europos e. teisingumo portale⁷, ir **prašo** visų valstybių narių prisidėti prie jos, ją nuolat atnaujinti ir propaguoti.

7. Taryba **palankiai vertina** Komisijos numatytą informuotumo didinimo kampaniją ir taip pat **prašo** Komisijos šiuo tikslu bendradarbiauti su valstybėmis narėmis, teisių gynėjais, pavyzdžiui, NŽTI ir lygybės įstaigomis, taip pat pilietinės visuomenės organizacijomis.

Chartijos taikymas

FRA ekspertinės žinios ir duomenys

8. Taryba **dar kartą patvirtina**, kad yra pasirengusi kuo geriau panaudoti FRA ekspertines žinias ir duomenis savo veikloje, kuri gali daryti didelį poveikį pagrindinėms teisėms, ir **prašo** kitų Sąjungos institucijų bei valstybių narių tai padaryti. Taryba **tikisi**, kad bus tęsiamos diskusijos dėl siūlomų FRA steigimo reglamento pakeitimų, be kita ko, dėl FRA veiklos masto ir jos darbo metodų.

Teisės aktų leidėjo vaidmuo

9. Sąjungos *acquis* toliau plėtojama, be kita ko, tose srityse, kurios gali daryti didelį poveikį pagrindinėms teisėms. Taryba **pabrėžia** Komisijos ir Sąjungos teisėkūros institucijų pareigą užtikrinti, kad visi pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų ir priemonės atitiktų Chartiją.

Taryba **dar kartą patvirtina** „Gairių dėl metodinių veiksmų, kurių turi būti imamasi siekiant patikrinti suderinamumą su pagrindinėmis teisėmis“⁸ (toliau – Gairės) naudingumą siekiant įvertinti ir užtikrinti pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų suderinamumą su pagrindinėmis teisėmis.

Taryba **atnaujina** 2019 m. Tarybos išvadose priimtą įsipareigojimą išnagrinėti naujus būdus veiksmingiau pasinaudoti Gairėmis. Be to, ji **primena** Generaliniam sekretoriatui, kad Gairėmis turėtų būti dalijamasi su atitinkamų parengiamųjų organų ekspertais, konkrečiai, jos turėtų būti skelbiamos Delegatų portale.

⁷ https://beta.e-justice.europa.eu/459/LT/fundamental_rights_interactive_tool.

⁸ Dok. 5377/15, 2015 m. sausio 20 d.

Kiekvienas Tarybos parengiamasis organas turėtų įvertinti naujus pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų atsižvelgdamas į šias Gaires; šiuo atžvilgiu Taryba **ragina** skatinti aiškų pasikeitimą nuomonėmis Chartijos laikymosi klausimu pačioje derybų pradžioje ir visais atvejais, kai tai laikoma būtina. Taryba **palankiai vertina** mokymą Chartijos klausimais, be kita ko, apie Gaires, kurį pirmininkausiančioms valstybėms narėms siūlo Generalinis sekretoriatas ir FRA. Ji taip pat **palankiai vertina** Komisijos paskelbtą e. mokymosi priemonę Chartijos klausimais.

10. Pabrėždama, kad Pagrindinių teisių, piliečių teisių ir laisvo asmenų judėjimo darbo grupė (FREMP) yra atsakinga už Tarybos teisėkūros procedūrų parengiamąjį darbą pagrindinių teisių, piliečių teisių ir laisvo asmenų judėjimo srityje, Taryba **ragina** FREMP darbo grupėje pristatyti informacinius punktus dėl nagrinėjamų teisėkūros procedūra priimamų dokumentų, kurie gali daryti didelį poveikį pagrindinėms teisėms. Šiuo atžvilgiu Gairės yra naudinga priemonė.

11. Nacionaliniai parlamentai ir kiti vidaus teisėkūros procedūrų suinteresuotieji subjektai atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant, kad valstybių narių teisės aktai, kai taikytina, visiškai atitiktų Chartiją. Taryba **ragina** valstybės nars apsvarstyti galimybę nustatyti pareigą užtikrinti, kad jų nacionalinės teisinio tikrinimo taisyklės ir poveikio vertinimai, susiję su teisės aktais, patenkančiais į ES teisės taikymo sritį, atitiktų Chartiją. Šiuo atžvilgiu ji **atkreipia dėmesį** į nacionaliniu ir Sąjungos lygmenimis esamą geriausią praktiką ir priemones, kurios gali būti pritaikytos prie kiekvieno nacionalinio konteksto.

Administracijų vaidmuo

12. Taryba **pabrėžia** nacionalinių, regioninių ir vietos administracijų, įskaitant valstybės tarnautojus, vaidmenį integruojant Chartiją ir užtikrinant pagrindinių teisių laikymąsi formuojant politiką, taip pat puoselėjant pagrindinių teisių kultūrą visais vykdomosios valdžios lygmenimis.

13. Pripažindama, kad Chartijos strategijoje daugiausia dėmesio skiriama valstybių narių atsakomybei, Taryba vis dėlto **primena**, kad Chartija yra privaloma visoms Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams ir kad šiame kontekste jos turėtų rodyti pavyzdį. Todėl ji **pabrėžia**, kad Sąjungos agentūrų atliekamas darbas dažnai yra susijęs su pagrindinėmis teisėmis, ir **akcentuoja**, kad svarbu tinkamai apmokyti darbuotojus ir stebėti jų veiklą.

14. Taryba **atkreipia dėmesį** į teisės susipažinti su Sąjungos dokumentais, duomenų apsaugos ir gero administravimo svarbą, nes tai yra priemonės, kuriomis visiems piliečiams užtikrinamos galimybės geriau naudotis Chartijoje įtvirtintomis teisėmis, būti geriau apie jas informuotiems ir jas įgyvendinti.

15. Taryba **pripažįsta**, kad teisėsaugos institucijos atlieka itin svarbų vaidmenį užtikrinant visiems saugią visuomenę, tačiau taip pat pripažįsta, kad jų veiksmai gali daryti ypač didelį poveikį pagrindinėms teisėms. Taryba **mano**, kad tinkamas mokymas ir stebėseną yra itin svarbūs siekiant užtikrinti, kad visi teisėsaugos institucijų veiksmai atitiktų nacionalinius ir tarptautinius standartus, taip pat, kai taikytina, Chartijos standartus. Todėl Taryba **ragina** valstybes nares reguliariai rengti mokymus teisėsaugos, kalėjimų ir sulaikymo centrų darbuotojams. Ji taip pat **pabrėžia**, jog svarbu, kad stebėsenos įstaigų ir NŽTI atstovai galėtų patekti į šias įstaigas, net ir taikant su COVID-19 susijusius apribojimus, ir turėtų įgaliojimus teikti rekomendacijas.

16. Taryba **pabrėžia**, kad miestų ir vietos valdžios institucijos yra svarbūs subjektai propaguojant pagrindines teises nacionaliniu ir Europos lygmenimis. Todėl ji **prašo** valstybių narių skatinti vietos valdžios institucijas, įskaitant miestų tinklus, dalytis patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais ir **ragina** naudotis finansavimo galimybėmis pagal naująją Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programą, visų pirma jos Piliečių aktyvumo ir dalyvavimo paprogramę. Taryba toliau **su susidomėjimu stebi** FRA iniciatyvą parengti įsipareigojimų dėl Sąjungos žmogaus teisių miestų sistemą, kuri turėtų užtikrinti tinkamą Chartijos matomumą.

Finansavimas

17. Taryba **primena**, kad visi Sąjungos finansuojami projektai, kai taikytina, turi atitikti Sąjungos teisę, įskaitant Chartiją. Todėl ji **palankiai vertina** tai, jog nustatyta reikiama sąlyga siekiant užtikrinti, kad kitame 2021–2027 m. Sąjungos biudžete būtų laikomasi Chartijos. Taryba **laukia**, kol Komisija parengs specialiai tam skirtą mokymo modulį ir teiks susijusią pagalbą. Taryba **ragina** valstybes nares užtikrinti sklandų keitimąsi informacija ir bendradarbiavimą šiuo atžvilgiu ir tinkamu būdu įtraukti NŽTI. Ji taip pat **prašo** valstybių narių apsvarstyti galimybę pasinaudoti FRA patirtimi šiuo atžvilgiu.

Keitimasis gerąja praktika ir koordinavimas

18. Taryba **pripažįsta**, kad valstybėms narėms naudinga mokytis vienos iš kitų ir keistis gerąja Chartijos įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu praktika ir rengti temines diskusijas su Chartija susijusiais klausimais.

19. Taryba **primena**, kad Tarybai 2019 m. Tarybos išvadose paraginus Komisiją buvo sukurtas Europos e. teisingumo portalas. Taryba **ragina** visas valstybes nares jame registruoti savo atitinkamą gerąją praktiką, be kita ko, vietos lygmeniu. Šis puslapis turėtų būti nuolat atnaujinamas.

20. Siekdama palengvinti koordinavimą ir aktualios informacijos srautą, Taryba **prašo** valstybių narių apsvarstyti galimybę paskirti Chartijos ryšių centrą arba pavesti esamam kontaktiniam centrui skatinti ir koordinuoti gebėjimų stiprinimą, keitimąsi informacija ir informuotumo apie Chartiją didinimą. Nacionaliniai ryšių centrai galėtų būti sąsaja tarp įvairių šalies valdžios lygmenų ir kitų įstaigų, įskaitant žmogaus teisių srities įstaigas ir pilietinės visuomenės organizacijas, taip pat Sąjungos institucijas ir agentūras.

Vykdymo užtikrinimas ir stebėseną

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau — ESTT) ir nacionalinių teismų vaidmuo

21. Taryba **pakartoja** ESTT praktikos svarbą aiškinant ir taikant Chartiją. Siekdama propaguoti jo teisminę praktiką ir didinti informuotumą apie atitinkamas procedūras, Taryba **mano**, kad tai turėtų būti integrali mokymo apie Chartiją dalis ir turėtų būti platinama valstybėse narėse. Taryba **prašo** ESTT toliau bendradarbiauti su nacionalinių teismų tinklais, būtent pasitelkiant neformalius mainus arba pažintinius vizitus.

22. Taryba **pabrėžia** itin svarbų vaidmenį, kurį atlieka teismai palaikant pagrindines teises. Teisėjai yra tikrieji Chartijos garantai, nes į juos kreipiamasi, kad jie užtikrintų veiksmingą joje įtvirtintų teisių teisminę apsaugą. Taryba **su pasitenkinimu atkreipia dėmesį** į tai, kad nacionaliniai teismai dažniau naudoja Chartiją, taip pat tai, kad teikiami prašymai ESTT priimti prejudicinį sprendimą, o tai yra pirminė teismo dialogo Sąjungos sistemoje forma. Todėl ji **prašo** FRA reguliariai atnaujinti Chartipedijos duomenų bazę, įskaitant joje pateiktą nacionalinių ir Europos teismų praktiką.

23. Taryba **ragina** valstybes nares nagrinėti tolesnius būdus, kaip pagerinti teisminių institucijų ir kitų teisingumo srityje praktikuojančių asmenų kompetenciją Chartijos klausimais, naudojantis tam skirta mokymo medžiaga, įskaitant e. mokymosi priemones. Taryba **siūlo** valstybėms narėms skatinti teisėjų, tarėjų ir garbės teisėjų bei kitų teisingumo srityje praktikuojančių asmenų tinklus, kad būtų iš naujo akcentuojamas Chartijos taikymas nacionaliniu lygmeniu, būtent bendradarbiaujant mokymo ir dalijimosi praktika srityse ir remiantis Komisijos, Europos teisėjų mokymo tinklo (toliau – ETMT) ir FRA teikiama parama bei priemonėmis.

24. Taryba **palankiai vertina** naują Komisijos strategiją „Teisingumo užtikrinimas ES: 2021–2024 m. Europos teisėjų mokymo strategija“⁹, visų pirma Chartijos mokymo srityje, ir **palankiai vertina** veiksmus, kuriuos Komisija numato Chartijos strategijoje.

⁹ 2020 m. gruodžio 2 d. Europos Komisijos komunikatas, COM(2020) 713 final.

Metinių ataskaitų teikimas ir debatai

25. Taryba **palankiai vertina** Komisijos įsipareigojimą pateikti metinę Chartijos taikymo ataskaitą taikant teminį požiūrį, daugiausia dėmesio skiriant konkrečioms politikos sritims, kurias reglamentuoja Sąjungos teisė, grindžiamą objektyvumu, teisingumu ir vienodo požiūrio į valstybes nares principais, ir **laukia** 2021 m. paskelbsimos pirmos teminės ataskaitos dėl pagrindinių teisių skaitmeniniame amžiuje. Taryba **prašo** Komisijos į savo ataskaitas taip pat įtraukti geriausią praktiką siekiant geresnio Chartijos taikymo vietos, regionų ir nacionaliniu lygmenimis ir užtikrinti, kad ataskaita būtų patogi skaitytojui ir platinama plačiajai visuomenei.

26. Taryba **įsipareigoja** kasmet Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis keistis nuomonėmis dėl Chartijos taikymo remiantis Komisijos metine ataskaita, FRA metine pagrindinių teisių ataskaita ir valstybių narių Europos e. teisingumo portale teikiama informacija. Kasmetiniai debatai turėtų būti medžiaga tikslinėms ir į ateitį orientuotoms Tarybos išvadoms.

Nacionalinės žmogaus teisių institucijos ir lygybės įstaigos

27. Taryba **pripažįsta**, kad nepriklausomos NŽTI ir lygybės įstaigos atlieka itin svarbų vaidmenį apsaugant ir propaguojant pagrindines teises ir didinant informuotumą ir padeda užtikrinti nacionalinės politikos atitiktį Chartijai. NŽTI yra labai svarbios įgyvendinant Chartiją, nes jos turi plačius ir horizontalius įgaliojimus pagrindinių teisių srityje ir yra arti piliečių.

29. Taryba **skatina** valstybes nares, kurios dar neįsteigė nepriklausomų NŽTI pagal principus, susijusius su nacionalinių institucijų statusu (Paryžiaus principus), tai padaryti, taip pat primindama DVT 16.a.1 rodiklį. Valstybės narės, kuriose įsteigtos NŽTI, turėtų užtikrinti, kad joms būtų skirta pakankamai išteklių ir darbuotojų savo įgaliojimams vykdyti. Be to, Taryba **pabrėžia**, kad siekiant atskleisti NŽTI ir lygybės įstaigų kaip Chartijos agentų potencialą, itin svarbu užtikrinti palankią aplinką ir tinkamą finansavimą.

30. Taryba **pažymi**, kad yra galimybių dar padidinti NŽTI darbo poveikį, ir **ragina** valstybes nares, Komisiją ir kitas Sąjungos institucijas, įstaigas ir organus toliau stiprinti tarpusavio bendradarbiavimą su šiais mechanizmais, būtent užtikrinant reguliarų ir pagrįstą jų dalyvavimą keičiantis nuomonėmis su vyriausybe ir rengiant ataskaitas.

Pilietinė visuomenė

31. Taryba **pripažįsta**, kad pilietinės visuomenės organizacijos dažnai yra pirmoji instancija, į kurią piliečiai kreipiasi paramos ir informacijos dėl savo teisių; dažnai jos yra priešakinėse linijose ir užkertant kelią pažeidimams ar piktnaudžiavimui ir reaguojant į juos. Taryba, be to, **pripažįsta** esminį pilietinės visuomenės organizacijų vaidmenį dalijantis aktualiomis žiniomis apie Chartiją ir didinant informuotumą.

32. Taryba **primena**, kad svarbu pašalinti visus bereikalingus, neteisėtus arba savavališkus pilietinės visuomenės erdvės apribojimus ir nuo jų susilaikyti, ir **pripažįsta**, kad pilietinės visuomenės organizacijų efektyviam ir nepriklausomam veikimui itin svarbus yra skaidrus, pakankamas ir lengvai prieinamas finansavimas. Todėl Taryba **laukia** Sąjungos Teisingumo, teisių ir vertybių fondo įgyvendinimo.

33. Taryba **prašo** valstybių narių apsvarstyti būdus, kaip pagerinti sąveiką ir bendradarbiavimą su pilietinės visuomenės organizacijomis, siekiant remti gebėjimų stiprinimą Chartijos klausimais, kad būtų geriau propaguojamos ir saugomos joje įtvirtintos teisės. Šiuo atžvilgiu ji gerąja praktika **laiko** tai, kad vyriausybės reguliariai susitinka su pilietinės visuomenės organizacijomis, įtraukia jas į nacionalinių veiksmų planų pagrindinių teisių klausimais rengimą ir ataskaitų apie pagrindinių teisių priemonių taikymą teikimą ir sukuria struktūras, suburiančias pilietinės visuomenės atstovus, teisių gynėjus ir valdžios institucijas.